

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 320c-321b

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεΐ καὶ Ἐπιμηθεΐ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεῖα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου», ἔφη, «ἐπίσκεψαι»· καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμη· τοὺς δὲ ὤπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῦξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀϊστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννύς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὀπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ρίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Τα θνητά γένη δημιουργήθηκαν από τα εξής υλικά: γη, φωτιά και όσα αναμειγνύονται με αυτά.
2. Ο Προμηθεΐας συμφώνησε με τον Επιμηθεΐα να κάνει ο ίδιος την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζώα, και στη συνέχεια ο Επιμηθεΐας να τα επιθεωρήσει.
3. Βασική μέριμνα του Επιμηθεΐα κατά την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζώα ήταν η επιβίωση του είδους τους.

4. Υπήρξε πρόνοια εκ μέρους του Επιμηθέα για την προστασία των ζώων από τα καιρικά φαινόμενα.
5. Τα σαρκοβόρα ζώα γεννούν πολλούς απογόνους.

Μονάδες 10

B1. «*ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος αἰστωθείη*»: Για ποιον λόγο κατά τον Πρωταγόρα πρέπει να υπάρξει μέριμνα να μην χαθεί κάποιο γένος; Ποια κοινά σημεία υπάρχουν με νεότερες επιστημονικές απόψεις σχετικά με την αναγκαιότητα ισορροπίας στη φύση;

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐμπεδοκλῆς, ἀπόσπασμα 17, 14-30

Ο φιλόσοφος Εμπεδοκλής από τον Ακράγαντα της Σικελίας (483/2-424/3 π.Χ.) διατύπωσε τη διδασκαλία του σε ποιητική μορφή. Στο έργο του *Περί φύσεως* (από το οποίο σώθηκε μικρό μέρος του) ανέπτυξε τη φυσική του διδασκαλία. Στο παρακάτω απόσπασμα μιλάει για τις αρχές των έμβιων όντων και τον κύκλο τους –έναν κύκλο που ίσως αφορά γενικότερα τον κόσμο, τη γένεση και τη φθορά του.

Αλλά εμπρός, άκουε τα λόγια μου, γιατί η γνώση τον νου αναπτύσσει.

όπως είπα και πριν, δηλώνοντας τα όρια των λόγων μου, (15)

και τώρα για δυο καταστάσεις θα μιλήσω: τη μια το ένα βγήκε απ' τα πολλά,

και την άλλη από το ένα ξεπρόβαλλαν και έγιναν πολλά,

φωτιά, νερό και χώμα και το άπλετο ύψος του αέρα,

και χωριστά από αυτά η ολέθρια Ἐχθρα (νεῖκος), ισόρροπα παντού απλωμένη,

και η Φιλότητα ανάμεσά τους, ίση μ' αυτά στο μήκος και στο πλάτος. (20)

κοίταξέ την με τον νου σου και μην κάθεσαι με θαμπωμένα μάτια.

αυτή, πιστεύουν, πως είναι φυτρωμένη και στα μέλη των θνητών

χάρη σ' αυτήν σκέφτονται φιλικά και κάνουν πράξεις φιλικές,

καλώντας τη Χαρά με το όνομα και Αφροδίτη.

αυτή περιφέρεται ανάμεσά τους και κανείς θνητός δεν το έχει καταλάβει. (25)

Εσύ όμως άκου τον αλήθητο σκοπό του λόγου.

Όλ' αυτά είναι ίσα και συνομήλικα εξαρχής,

αλλά διαφορετική έχει το καθένα σημασία, κατά το ήθος του καθενός.

και διαδοχικά κρατούν την εξουσία, καθώς γυρίζει ο χρόνος
και μετά απ' αυτά τίποτε δεν προστίθεται ούτε εξαφανίζεται.

(30)

Μτφρ. Β. Κύρκος

Ποιες κοινές κοσμολογικές και μυθολογικές αντιλήψεις μπορείτε να εντοπίσετε ανάμεσα στον μύθο που αφηγείται ο Πρωταγόρας και στο παραπάνω απόσπασμα από το έργο *Περί φύσεως* του Εμπεδοκλή;

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η μήνυση κατά του Σωκράτη έγινε	α. από τον Κριτία και τον Χαρμίδη.
	β. από το ιερατείο της Αθήνας.
	γ. από τον Μέλητο.
2. Η 7η Επιστολή του Πλάτωνα αποτελεί	α. σημαντική πηγή πληροφοριών για τη ζωή του.
	β. ένα είδος βιογραφίας του Σωκράτη.
	γ. μία επιστολή προς τους Αθηναίους φίλους του.
3. Ο Πλάτων ήρθε σε επαφή με τον Πυθαγορισμό	α. στην Ακαδημία.
	β. πριν τον θάνατο του Σωκράτη.
	γ. στο πρώτο του ταξίδι στη Σικελία.
4. Κύριο θέμα συζήτησης ανάμεσα στον Σωκράτη και τον Πρωταγόρα είναι	α. η σοφιστική τέχνη.
	β. η έννοια της δικαιοσύνης.
	γ. η φύση της αρετής.
5. Στον διάλογο <i>Πρωταγόρας</i> ο Σωκράτης	α. αρνείται την ύπαρξη του απόλυτου.
	β. αναζητά μία αλήθεια γενική, καθολική και απόλυτη.
	γ. χρησιμοποιεί τη διάλεξη ως μέθοδο αναζήτησης της αλήθειας.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: ***μείξαντες, ἔφη, ἔσωζεν, δέρμασι, τροφήν.***

Μονάδες 10